

ਦਇਆ ਚੌਧਰੀ ਜੇ.

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਜਗਤਾਰ @ ਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ— ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2017 ਦਾ CR ਨੰ.3135

ਮਈ 04, 2017

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ.227—ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908—O.VIII, ਆਰ.ਐੱਲ.1— ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਚਾਅ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ—ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਟੋਮੈਟਿਕ-ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਆਰਡਰ VIII ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਨਿਯਮ 1 ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਬੇਮਿਸਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ- ਇਮਪੱਗਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 10,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਦਾ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ , 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਸਵੈਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣਾ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਜ਼ਬ ਕਾਰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 1 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 13)

ਰਾਜੀਵ ਜੋਸ਼ੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ.

ਦਇਆ ਚੌਧਰੀ, ਜੇ.

(1) ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਫਿਲੌਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 15.03.2017 ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਮੁਦਾਇਕ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) *(Deva Chandhara J.)* ਸਬੰਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਫਿਲੌਰ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 236 ਮਿਤੀ 08.12.2012 ਦਰਜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਪੀੜਾ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ। ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 12.04.2016 ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਕ ਵਕੀਲ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 12.04.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕਲਰਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕਲਰਕ ਦੁਆਰਾ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 15.03.2017 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਰਕ ਦੁਆਰਾ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕਲਰਕ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

(5) ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਆਰਡਰ 8 ਨਿਯਮ 1 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 8 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ। ਨਿਯਮ 1

ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ/ਮੁਲਤਵੀ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ

ਸਲੇਮ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ¹ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 10 ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਿਯਮ 1 ਜਾਂ ਨਿਯਮ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। , ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੇ ਜੋ ਉਹ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੂਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ. ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਕਸੁਰਤਾਪੂਰਣ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਰਡਰ VIII ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ VIII ਦੇ ਨਿਯਮ 1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਰਡਰ VIII ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 10 ਕਿ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ 'ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਲਈ, ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 1 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੁਟੀਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਸਿਰਫ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 1 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

¹ 2005(3) R.C.R. (Civil)

(7) OTHERS ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ 4
(*Daya Chaudhary, J.*)

ਕੇਸ **ਕਜਰੀਆ ਆਇਰਨ ਕਾਸਟਿੰਗ ਲਿਮਿਟਡ** ਬਨਾਮ **ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮੋਰ** ², ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬੋਲੋੜੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(8) ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ।

(9) ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 1 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ:- ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ, ਪਰ ਜੋ ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ।”

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(11) ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 1 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ **ਕੈਲਾਸ਼** ਬਨਾਮ **ਨਨਹਰੂ ਅਤੇ ਹੋਰ** ³ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੋਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ

ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ

2002 (10) SCC 292

³ 2005 (2) RCR (Civil)

ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਰਵਾਨਗੀ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ।² ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

“45 (i) ਤੋਂ (iii) xxxx

(iv) ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VIII, ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ। ਪ੍ਰਵਾਨ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਪਾਹਜ਼ਤਾ ਨੂੰ ਸਪੈਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VIII ਦੇ ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਲਾਅ ਦੇ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਇਸਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ। ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ VIII, ਨਿਯਮ 1 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹਟ ਗਈ ਹੈ।

(v) ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਰਡਰ VIII, ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ ਨਿਯਮ 1 ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ, ਸਿਵਲ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਮਾਂ ਨਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਖਰਚੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਜਾਂ

² 2002 (10) SCC 292

³ 2005 (2) RCR (Civil)

(Daya Chaudhary, J.)

ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(12) **ਐੱਮ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਬਨਾਮ **ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ⁴ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ 'ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ 90 ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦਿਨ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"7. ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਲਾਸ਼ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਜੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

(13) **ਆਰ.ਐਨ.ਜ਼ਾਦੀ** ਬਨਾਮ **ਸੁਭਾਸ਼ਚੰਦਰ** ⁵ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫਿਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣਾ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 1 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

"14. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨਾਕ-ਆਊਟ ਰਾਹੀਂ ਜਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ੇਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ **ਕੈਲਾਸ਼** ਬਨਾਮ **ਨਨਖੁ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2005 (4) SCC 480** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

⁴ 2007 (4) SCT 380

⁵ 2007 (3) RCR (Civil)

ਪਿਰ ਸੀ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਅਸਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ **ਕੈਲਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਨਨਖੂ ਅਤੇ ਹੋਰ** (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 90 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣਾ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਾਫੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਹਟਣਾ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਕੈਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜੋ ਆਰਡਰ VIII ਨਿਯਮ 1 ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਹ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡਣਾ, ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਸੱਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਰਡਰ VIII 1 ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। **ਐਲਨ ਬਨਾਮ ਸਰ ਅਲਫ੍ਰੇਡ ਮੈਕ ਐਲਪਾਈਨ ਐਂਡ ਸਨਜ਼, (1968) 1 ਸਾਰੇ ER 543** ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਡੇਨਿੰਗ ਦਾ ਵਿਰਲਾਪ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਨੂੰ ਖੱਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ।

(ਕੀ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਂ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ?)”

(14) ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਸੀ

ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ ਬਨਾਮ ਫੈਜ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ⁶ ਵਿੱਚ ਅਤੇ **ਸੰਦੀਪ ਥਾਪਰ ਬਨਾਮ ਐਸਐਮਈ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ** ⁷ ਵਿੱਚ।

(15) ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 15.03.2017 ਦੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, 10,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। . ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਰਿਤੰਬਰਾ ਰਿਸ਼ੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

⁴ 2007 (4) SCT 380

⁵ 2007 (3) RCR (Civil)